บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม บนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

Roles of Administrators in Early Childhood Centers Towards Early Childhood's Holistic Development Based on 3D Knowledge Foundation for Early Childhood Development

ดร.ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู (Dr.Chatwilai Surinchompoo)[1]*

(Received: *August 30, 2022;* Revised: *September 21, 2023;* Accepted: *September 26, 2023*)

บทคัดย่อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยทุกฝ่าย ควรมีความรู้ความเข้าใจและให้การสนับสนุนส่งเสริมทุกฝ่าย เพื่อให้โรงเรียนได้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์และภารกิจ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการอบรมเลี้ยงดูที่สอดคล้องส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ที่บูรณาการการอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) พัฒนาการด้านตัวตน (SELF) 2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) และ 3) พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็น“ผู้บริหารที่มีอยู่จริง” ในสถานศึกษาเพื่อเป็นบุคคลที่นำแนวทางต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นผู้นำนโยบายการศึกษาของรัฐไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ครู บุคลากร และเด็กให้มีคุณภาพ

การบริหารสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักการ ดังต่อไปนี้ 1) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนาด้านตัวตน (SELF) คือ การบริหารที่ยึดหลักความเข้าใจในพฤติกรรม ความรู้สึก ความผูกพันธ์ และความเชื่อมันในประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนา และเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครูอย่างมีตัวตน 2) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Function) คือ การบริหารที่ยึดแนวทางการจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม และการให้โอกาสที่อยู่บนฐานการพัฒนาศักยภาพความสามารถที่แท้จริงของครูอย่างเข้าใจในการพัฒนาด้านตัวตน (SELF) โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูตามองค์ประกอบของ EF (Executive Functions) ทั้ง 9 ด้าน เพื่อให้เกิดเป็นทักษะในการปฏิบัติงานของครู โดยที่ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ครูนั้นประสบความสำเร็จในด้านการทำงาน การคิดแก้ปัญหาและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคม

[1]*Corresponding author: Chatwilaitukta@gmail.com*

**อาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*

**Lecturer, Faculty of Education, Loei Rajabhat University*

การทำงานได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังสามารถช่วยให้ครูนั้นเอาตัวรอดจากสถานการณ์ยาก ๆ และสามารถตั้งเป้าหมาย วางแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นได้จากการสร้างสภาพแวดล้อมและโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเอง การจัดการกับอารมณ์ การคิดไตร่ตรอง และจัดการตนเองได้อย่างหลากหลาย ซึ่งใช้หลักการบริหารงานจากทักษะทั้ง 9 ด้านของ EF และ 3) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารที่มุ่งเป้าหมายพัฒนาครูให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามศักยภาพของครู จากผลการบริหารในข้อที่ 1 และ 2 ที่กล่าวมาจะสามารถทำให้การบริหารบุคลากรในสถานศึกษา ข้อที่ 3) ของผู้บริหารเกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีผลการปฏิบัติงานของครูเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ABSTRACT

Roles of the administrators in early childhood schools in holistic childhood development based on 3D foundational knowledge for early childhood development are guidelines for academic administration in the present where the situations in this world change rapidly. Educational institution administrators and all those involved with early childhood education should have knowledge and understanding and support for all parties so that the schools can work efficiently. These are consisted of vision and mission plans to develop the quality of early childhood education for the development of early childhood in terms of organizing learning experiences and parenting consistent the promotion of 21st century skills. These skills include learning and innovation skill, life and occupational skill, and information technology skill integrated holistically on 3D foundational knowledge which is consisted of 3 parts: 1) self-development (SELF), 2) development of brain skills or EF (Executive Function), and 3) the development in all 4 areas. Consequently, the roles and duties of administrators are such important burden in organizing effective early childhood education. The administrators should realize the changes, develop oneself to be an excellent leader and modernize the organization, develop the team to be learning people, and be “actual administrators” in educational institutions as the leaders in applying various guidelines to develop the quality of education and lead the government's educational policy into practice in order to develop educational institutions, teachers, personnel, and children with quality.

The management guidelines for early childhood educational institutions according to the concept of holistic development based on 3D foundational knowledge for early childhood development to manage educational institutions consisted of following principles: 1) Administering educational institutions according to the guidelines for self-development (SELF) is management based on an understanding of teachers' behavior, feelings, connections, and beliefs in their performance where educational institution administrators are the ones who help, support, develop, and are academic leaders for teachers with identity; 2) Administering educational institutions according to the guidelines for developing brain skill or EF (Executive Function), which is management based on guidelines for managing thoughts and emotions, feelings, behavior, and providing opportunities based on the development of teachers' true potential and abilities with an understanding of self-development (SELF). Administrators are the ones who help, support, and develop teachers according to the elements of EF

(Executive Functions) in 9 aspects to become teachers' working skill. In this case, the administrators can encourage and develop teachers to be successful in their work, able to solve their problems, and can adapt for living in working society happily. It can also help teachers survive difficult situations and be able to set their goal and plan to achieve that goal by creating the environment and opportunities to learn about their own performance, deal with emotions, and contemplation, and can manage themselves in many ways which uses management principles of 9 skills of EF; and 3) administrating the educational institution according to the development guidelines in all 4 aspects which is the management aiming to develop teachers to have potential consistent with the development of all 4 areas according to teachers' potential. According to the results of management in 1 and 2 as mentioned above, it will be possible to make aspect 3 of the personnel management in educational institutions of administrators achieve effective results. The teachers' performance is aligned with the goals of holistic child development based on 3D knowledge foundation for early childhood development.

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ความรู้ฐานราก 3 มิติ
Keywords: Administrators in Early Childhood Educational Institutions, Children's Holistic Development, 3D Knowledge Foundation

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของผู้คนทุกช่วงวัยในโลก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการจัดการศึกษา ล้วนเป็นผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนทั้งสิ้น ซึ่งการเตรียมบุคคลให้พร้อมและมีคุณภาพจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีทักษะพื้นฐานในการใช้ชีวิต การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม และอื่น ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเหมาะสมในยุคศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่สำคัญที่สุด และเป็นกำลังของชาติในอนาคต เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความเฉพาะในด้านการพัฒนาทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ค่อย ๆ ซึมซับความรู้ ทักษะ และเจตคติในด้านต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมและบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจของเด็กปฐมวัยแสดงออกมาในรูปแบบของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารหรือผลงานสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การปลูกฝังให้เด็กเป็นคนรู้จักคิด ฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ให้ความสนใจและชื่นชมกับสิ่งที่เด็กทำ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ลองผิดลองถูก และแก้ปัญหาด้วยตนเองบนพื้นฐานการใช้เหตุผลและความเหมาะสม ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมเด็กให้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ [1] ดังนั้นในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นหลักแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย การเจริญเติบโตตามวัย มีพัฒนาการตามลำดับขั้นอายุมีประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสิ่งแวดล้อม และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยกับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความสุข

การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นหลักการ แนวคิดที่นักการศึกษาปฐมวัยนำมาบูรณาการใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม โดยคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ โดยอธิบายไว้ว่า การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ประกอบไปด้วย

3 ส่วน ดังนี้ 1) พัฒนาการด้านตัวตน (SELF) 2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) และ 3) พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน [6] ตามแนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย ในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นอย่างมาก และในปัจจุบันนี้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยก็มีอย่างหลากหลาย โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งเรื่องของอายุเด็กในการรับเข้าเรียนหรืออบรมเลี้ยงดู และมีหลายหน่วยงานทั้งรัฐ และทุกภาคส่วน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็กโรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคศาสนาและภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ โดยตระหนักในพันธกิจเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย [5]

ปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารของสถานศึกษา ซึ่ง “ผู้บริหาร” เป็นบุคคลที่นำแนวทางต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นผู้นำนโยบายการศึกษาของรัฐไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำองค์การไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยแสดงบทบาทในการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มองเห็นจุดเด่นจุดด้อยขององค์การสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหา ดังที่ Wansin [9] กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษาโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ

McLeod & Schell [4] กล่าวว่า เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมโดยพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วมีจิตใจที่แจ่มใสเบิกบานสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมรู้จักและเข้าใจตนเอง เอาใจเขามาใส่ใจเรา ชื่นชมสิ่งรอบตัว ช่วยเหลือตนเองได้อยู่ร่วมและทำงานกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีทักษะชีวิต ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สมดังจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้เด็กเป็นทั้ง คนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมที่ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการ และการทำงานของสมอง ซึ่งเด็กควรได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมกันได้เรียนรู้อย่างอิสระเหมาะสมกับวัย ได้มีโอกาสเลือก ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม มีความสุขกับการได้เล่น สำรวจทดลอง และใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งในการเรียนรู้พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมนั้น ควรหลีกเลี่ยงการพัฒนาแต่ด้านสติปัญญาจนละเลยพัฒนาการด้านอื่น หากได้รับการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย ได้เรียนรู้ตามที่ผู้ใหญ่กำหนดเพียงฝ่ายเดียวจะทำให้ขาดโอกาสในการเล่น หากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ดูแลเด็กได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ควรทำและหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ควรทำ จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

“เมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยน เกิดคำถามว่าเป้าหมายในการพัฒนาเด็กเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และต้องพัฒนาให้เชื่อมโยงอย่างไร ซึ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นไม่ได้มีแค่พัฒนาการ 4 ด้าน สังคม อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา แต่ยังมี พัฒนาการด้านตัวตน (SELF) และ EF (Executive Function) ซึ่งมีความสำคัญเช่นกัน การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ ปัจจุบันนี้นักการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัยได้ให้ความสนใจและช่วยกันศึกษาค้นคว้าส่งเสริม พัฒนาหลักการแนวคิดนี้ให้ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

และสอดคล้องกับหลักการแนวคิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นหลักการ แนวคิดที่นักการศึกษาปฐมวัยนำมาบูรณาการใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม โดยคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ [7] โดยอธิบายไว้ว่า การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) พัฒนาการด้านตัวตน 2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) และ 3) พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อธิบายได้ดังนี้

1) พัฒนาการด้านตัวตน (SELF) อธิบายว่า SELF และ EF มีความสัมพันธ์กัน เพราะจะทำงานได้ต้องเริ่มจากตัวตน ความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับตัวเราเองว่ามองตัวเองเป็นอย่างไร โลกเป็นอย่างไร เกี่ยวกับการตัดสินใจในพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจำเป็นอย่างมากที่จะรู้จักพัฒนาการด้านตัวตน และพัฒนาทักษะสมองด้าน EF หากเรามุ่งส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้าน หลายครั้งที่เราทำให้เด็กเสียเซลฟ์ และยับยั้งการพัฒนาของทักษะสมอง EF สมองและอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวพันกัน สำหรับ “พัฒนาการด้านตัวตน” SELF เมื่อเราเสียเซลฟ์หรือสูญเสียความมั่นใจ ดังนั้น 3 ขั้น ที่ทำให้เด็กรู้สึกมีตัวตน “ขั้นที่ 1 คือ ขั้นวัตถุมีอยู่จริง” เด็กแม้ไม่เห็นแต่รู้ว่ามีอยู่ เรารู้สึกว่าคน ๆ นั้นทำให้เรารู้สึกอบอุ่นปลอดภัย เช่น เรามีแม่อยู่ในใจ “ขั้นที่ 2 คือ ขั้นสร้างความผูกพันธ์กับวัตถุ” ซึ่งเด็กเกิดความผูกพันรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น ไว้วางใจ และ “รู้สึกตัวเองว่ามีตัวตนอยู่จริง” และ “ขั้นที่ 3 การแยกตัวตนออกจากพ่อแม่” เมื่อเด็กมีความมั่นใจและมีความรู้สึกผูกพัน ปลอดภัย จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิด กล้าแสดงออก แสดงตัวตนของตัวเองอย่างเต็มความสามารถ เมื่อเด็กกล้าคิด EF จะทำงาน แต่หากเด็กรู้สึกไม่ปลอดภัยจะเปลี่ยนโหมดป้องกันตัวเองทันที ครูจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องพัฒนาการด้านตัวตน พัฒนาการ 4 ด้าน และพัฒนาการของทักษะสมอง EF และที่สำคัญวิธีการที่ครูสอน ต้องคอยรักษาพัฒนาการสามด้านนี้ให้สมดุล เพราะ EF จะทำงาน เขาต้องดึงประสบการณ์เดิมออกมาใช้เพื่อประมวลผลกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก่อนจะคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ดังนั้น การสร้างประสบการณ์ที่มีค่า ในช่วงปฐมวัยจะเป็นต้นทุนในการเผชิญกับสถานการณ์ในอนาคต

“5 สิ่งมีอยู่จริง” ได้แก่ 1. ครูมีอยู่จริง ครูต้องมีความมั่นคง ปลอดภัย ไว้ใจได้ เป็นที่ปรึกษาได้ตลอด ไม่ซ้ำเติม 2. เด็กมีอยู่จริง ทำให้เด็กรู้สึกว่าตัวเองมีอยู่จริง ครูต้องปฏิสัมพันธ์กับเด็กให้ครบทุกคน อนุญาตให้เด็กได้คิด 3. โอกาส และความสำเร็จต้องมีอยู่จริง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรปฐมวัย ครูต้องดึงหลักสูตรออกมาใช้ และยื่นโอกาสให้กับเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกประสบความสำเร็จบางอย่าง ถามอย่างไรให้เด็กตอบได้ แบ่งคำถามให้แต่ละคนตอบได้ 4. พ่อแม่ต้องมีอยู่จริง ครูปฐมวัยต้องทำงานกับพ่อแม่ และ 5. เพื่อนร่วมงานของครูต้องมีอยู่จริง ทำงานร่วมกับคนอื่นด้วย

“แนวทางปฏิบัติ 5 สิ่งมีอยู่จริง จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูปฐมวัย จะได้เห็นว่า การที่จะก้าวมาเป็นครูปฐมวัยนั้น เราควรมีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง เพื่อไม่ให้เราเล่นผิดบทบาท เราต้องเป็นครูมีอยู่จริง ให้เด็กมีอยู่จริง จัดกิจกรรมที่หลักสูตรมี ครอบครัวพ่อแม่ก็มีอยู่จริง และเพื่อนร่วมงาน ต้องทำงานร่วมกัน และสุดท้าย “ผู้บริหารต้องมีอยู่จริง” หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย ควรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำแนวทางนี้มาบูรณาการในศาสตร์บริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นตามยุคตามสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไป การบังคับไม่มีความสุขทั้งครูและผู้บริหาร แต่หากครูรู้สึกปลอดภัย กล้าที่จะคิด กล้าที่จะพูด กล้าที่จะเจรจากับเพื่อนได้ ร่วมงานกับผู้บริหารได้ นี่คือสิ่งที่ครูอยากเห็นในสถานศึกษาของตนเอง ดังนั้น การบริหารจัดการที่ดีก็ส่งผลให้ครูมีการสอนที่ดี ซึ่งเรื่องของงบประมาณไม่ใช่อุปสรรค เพราะวัสดุธรรมดา ๆ เช่น ลังไม้ กล่องไม้ วัสดุเหลือใช้ สามารถนำมาใช้ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้งบเยอะ ขออย่างเดียว คือ ความคิด และจิตใจของความเป็นครู และผู้บริหารมีความเข้าใจในพัฒนาการด้านตัวตน (SELF) อย่างชัดเจนก็สามารถที่จะเป็นผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งบูรณาการศาสตร์นี้มาใช้กับศาสตร์การบริหารเพื่อให้บรรลุตามตามเป้าหมายการศึกษาปฐมวัย เมื่อสิ่งเหล่านี้

ในสถานศึกษาหากประกอบกันจะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนและในห้องเรียนให้มีความสุขทั้งเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างแน่นอน

2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) อธิบายว่า ความสามารถระดับสูงของสมอง ที่ใช้ในการควบคุมความคิด อารมณ์ และการกระทำ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย เด็กต้องกำหนดเป้าหมายเป็นไม่ใช่พ่อแม่เลือกให้ ประเทศที่พัฒนาแล้วเด็กมัธยมปลายส่วนมากเขาจะรู้เป้าหมาย เราต้องทำให้เด็กไทยมีความสามารถสร้างเป้าหมายได้ โดยการเล่นเรียนรู้ที่โรงเรียนด้วยการทำงาน ทำให้สมองพัฒนา ชอบอะไรอย่างแท้จริง ด้วยแรงบันดาลใจ ถึงจะเหนื่อยก็ไม่ยอมแพ้ เพื่อให้เดินไปถึงเป้าหมาย ดังนั้น เด็กปฐมวัยในยุคศตวรรษที่ 21 เด็กในยุคนี้ควรมี 3 ทักษะ คือ “1) ทักษะเรียนรู้” รู้จักการแบ่งเป็นคิดวิพากษ์ สื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ถัดมาคือ “2) ทักษะชีวิต” กำหนดเป้าหมาย วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ ประเมินผล รับผิดชอบ เปลี่ยนแผน มีความยืดหยุ่น และสุดท้าย คือ “3) ทักษะด้านไอที” รู้จักเสพ รู้จักวิเคราะห์ และรู้จักใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ใน 3 ทักษะนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนตาม องค์ประกอบ 9 ด้าน EF (Executive Functions) ดังนี้

1. ทักษะความจำที่นำมาใช้งาน (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กที่มี Working Memory ดี IQ ก็จะดีด้วย

2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) คือ ความสามารถในการควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ อาจทำสิ่งใดโดยไม่คิด มีปฏิกิริยาในทางที่ก่อให้เกิดปัญหาได้

3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด (Shift Cognitive Flexibility) คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว

4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention) คือ ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ มุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง

5. การควบคุมอารมณ์ (Emotion Control) คือ ความสามารถในการควบคุมแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กที่ควบคุมอารมณ์ตัวเอง ไม่ได้ มักเป็นคนโกรธเกรี้ยว ฉุนเฉียว และอาจมีอาการซึมเศร้า

6. การประเมินตัวเอง (Self-Monitoring) คือ การสะท้อนการกระทำของตนเอง รู้จักตนเอง รวมถึงการประเมินการงานเพื่อหาข้อบกพร่อง

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) คือ ความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำตามที่คิด ไม่กลัวความล้มเหลว ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

8. การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) คือ ทักษะการทำงาน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การมองเห็นภาพรวม ซึ่งเด็กที่ขาดทักษะนี้จะวางแผนไม่เป็น ทำให้งานมีปัญหา

9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) คือ ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย เมื่อตั้งใจและลงมือทำสิ่งใดแล้ว ก็มีความมุ่งมั่นอดทน ไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ ก็พร้อมฝ่าฟันให้สำเร็จ

หากถามครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นสามารถส่งเสริม พัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีพื้นฐานใน 3 ทักษะทั้งหมดนี้ได้อย่างไร คำตอบคือ 3 ปี แรก ควรสอนเด็กให้สามารถดูแลตัวเองทำให้ได้ทุกเรื่อง หากไม่เริ่มพัฒนาจะกลับมาทำทีหลังได้แต่เด็กจะมีฤทธิ์เดชมากขึ้น ยากขึ้น ช่วงอนุบาล 4-7 ขวบ เด็กจะลดความเป็นศูนย์กลางตัวเองระดับหนึ่ง ดังนั้น ต้องสอนให้เด็กรู้รอบตัว เก็บของเล่น เก็บที่นอน ล้างจาน ทิ้งขยะเองเป็นการดูแลรอบร่างกาย ต่อมา คือ ระดับประถมศึกษา เด็กต้องดูแลบ้านทั้งหลังได้ เช่น ล้างจาน ซักผ้า และเมื่ออยู่ระดับมัธยม เด็กควรจะสามารถดูแลสาธารณะได้ เช่น รู้จักเข้าคิว ไม่ทิ้งขยะบนถนน จอดรถเป็นที่เป็นทาง แยกขยะ เป็นต้น

“กว่าจะฝึกเด็กปฐมวัยให้ทำได้ครบทั้ง 3 ทักษะที่กล่าวมานั้นไม่ง่าย ถ้าเด็กคนหนึ่งจะทำได้ต้องมี EF เต็มรูปแบบ ควบคุมตัวเอง ตั้งใจมั่นมีความจำรู้ว่าต้องทำอะไรก่อนหลัง ดังนั้น ควรสอนเด็กปฐมวัยให้ทำอะไรด้วยตัวเอง เมื่อเด็กต้องออกไปสู่สังคม เด็กจะรู้ว่าควรจะปฏิบัติตามกติกาสาธารณะอย่างไร”

เมื่อกล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาที่บูรณาการศาสตร์พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) นำมาบริหารครู และบุคลากรในสถานศึกษา ส่งผลให้การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรสร้างเป้าหมายการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ ได้อย่างเข้าใจในตัวของแต่ละบุคคล และไปถึงเป้าหมายร่วมกันด้วยวิธีการทำงานเป็นทีมบนพื้นฐานความรู้ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกัน ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานร่วมกัน คือ การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การประเมินผล การรับผิดชอบ การปรับเปลี่ยนแผน และการยืดหยุ่นตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และครูยังต้องมีความสามารถวิเคราะห์แผนการสอน เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม มีการฝึกฝนและร่วมกันลงมือปฏิบัติกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โดยมีแนวทางการบริหารที่ยึดการจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม และการให้โอกาสที่อยู่บนฐานการพัฒนาศักยภาพความสามารถที่แท้จริงของครูอย่างเข้าใจในการพัฒนาด้านตัวตน (SELF) โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่ช่วยเหลือสนับสนุน พัฒนาครูตามองค์ประกอบของ EF (Executive Functions) ทั้ง 9 ด้าน

3) พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อธิบายว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของร่างกายและแบบแผนของร่างกายทุกส่วน เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจความแตกต่างของเด็กปฐมวัย หรือธรรมชาติตามวัยของเด็กปฐมวัยด้วย โดยลักษณะของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งได้ 4 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

1. พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development) เป็นความสามารถของร่างกายในการทรงตัว และการเคลื่อนไหว โดยการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Development) เช่น วิ่ง, กระโดด, ปีนป่าย และการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (Fine Motor - Adaptive Development) เช่น ระบายสี, ใช้ช้อน, ติดกระดุม

2. พัฒนาการด้านสติปัญญา (Cognitive Development) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับตนเอง เป็นกระบวนการทางจิตใจ (mental processes) ที่เราใช้คิด เรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหาและสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านภาษา (Language Development) และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Development)

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development) เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึก และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม ในอารมณ์ต่าง ๆ เช่น ยิ้ม, ร้องไห้, หัวเราะ, กลัว, เศร้า, เสียใจ, โกรธ รวมถึงการสร้างความรู้สึกที่ดี การนับถือตนเอง (self-esteem)

4. พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น (personal-social) สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน (self-help, self-care) และรู้จักผิดชอบชั่วดี ประกอบด้วย พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) และพัฒนาการด้านคุณธรรม (Moral Development)

ดังนั้นหากครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจะเข้าใจถึงความสำคัญธรรมชาติของเด็กปฐมวัยได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะแบ่งลักษณะธรรมชาติของเด็กได้ดังนี้

1. ธรรมชาติทางด้านร่างกาย เด็กในวัยนี้จะเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเคลื่อนไหวของร่างกายที่แคล่วคล่องว่องไว และมักจะเคลื่อนไหวตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ ผู้อบรมเลี้ยงดูจะต้องเข้าใจเด็กว่านี่คือธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เพราะผู้อบรมเลี้ยงดูบางคนอาจคิดว่า เด็กซน อยู่ไม่ค่อยสุข แต่ความจริงแล้วเด็กกำลังตื่นเต้นและฝึกประสบการณ์ในการเดิน การวิ่ง และการเล่นสิ่งต่าง ๆ เด็กวัยนี้จะชอบถือของเล่นติดมือ และเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการเล่นแต่กล้ามเนื้อมือยังไม่คล่องแคล่วเท่าที่ควร จึงควรจัดหาของเล่นที่เหมาะสม ไม่อันตรายและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กวัยนี้เริ่มมีความรู้สึกชอบดนตรี โดยมากมักจะชอบเครื่องเคาะจังหวะดนตรีเร็ว ๆ ทุกชนิด และเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบ ทั้งการเต้นและการร้องเพลงตามเป็นต้น

2. ธรรมชาติทางความคิด จิตใจ และอารมณ์ เด็กในวัยนี้เป็นวัยช่างคิดช่างฝัน แต่จะไม่รู้ว่า อะไรคือความจริงและอะไรคือความฝัน บางเรื่องที่ผู้อบรมเลี้ยงดู หรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ บอกแก่เด็กหรือเล่านิทานให้เด็กฟังนั้น เด็กจะแยกไม่ออกว่าเรื่องใดจริง เรื่องใดไม่จริง เพราะบางเรื่องเกิดจากความฝันหรือจินตนาการ ดังนั้น ผู้อบรมเลี้ยงดูควรอธิบายให้เด็กรู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อเด็กจะได้ไม่เข้าใจผิดหรืออาจมีความกลัวเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่จิตใจและอารมณ์ของเด็กเอง เด็กวัยนี้มักชอบฟังเรื่องราวซ้ำ ๆ เพราะอยากเป็นคนเก่งที่รู้ตอนจบของเรื่อง เด็กวัยนี้มีความสนใจสั้น ๆ เพียง 5-10 นาที ผู้อบรมเลี้ยงดูต้องเข้าใจเด็ก เมื่อเด็กขอให้เล่าเรื่องนั้นซ้ำอีก และก็ไม่ควรเล่าเรื่องหรือสอนเด็กยาวนานเกินไป เด็กวัยนี้จะรู้คำศัพท์จำกัด มักจะพูดประโยคง่าย ๆ ที่เกี่ยวกับตนเอง อยากรู้อยากเห็น ชอบถาม ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเวลา ผู้อบรมเลี้ยงดูจึงควรตอบคำถามของเด็กด้วยความรู้สึกยินดีและเต็มใจ ต้องไม่แสดงอาการรู้สึกรำคาญ หรือดุต่อว่าเด็กเด็ดขาด เมื่อเด็กถามคำถามแม้ว่าจะเป็นคำถามที่ไม่อยากตอบหรือเป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรถามก็ตามเพราะจะเป็นผลเสียต่อจิตใจและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กวัยนี้มักจะมีความกลัวและตกใจง่าย มักจะกลัวความมืด กลัวคนแปลกหน้า รวมทั้งกลัวเสียงฟ้าร้องฟ้าผ่า หรือ แม้กระทั้งกลัวคำขู่จากผู้ใหญ่ ดังนั้น ไม่สมควรอย่างยิ่งที่ผู้อบรมเลี้ยงดูจะขู่ในเรื่องที่เด็กกลัว ซึ่งบางคนชอบขู่เด็กเพื่อจะเอาชนะเด็กเมื่อเด็กไม่ทำตามคำสั่งหรือดื้อ สิ่งนี้ก็จะเป็นผลเสียที่กระทบต่อจิตใจและอารมณ์ของเด็ก เป็นต้น

3. ธรรมชาติในการเข้าสังคม เด็กวัยนี้เริ่มสนใจที่จะมีกลุ่มเพื่อน ชอบเล่นสนุกกับเพื่อน ๆ ที่เป็นเด็กในวัยใกล้เคียงกัน มักขี้อาย โดยเฉพาะกับผู้ใหญ่ที่ไม่รู้จักหรือคนแปลกหน้าที่มาทักทายชอบให้ผู้อบรมเลี้ยงดู พ่อ แม่ และครูสนใจในตัวเอง เด็กวัยนี้จะเริ่มเรียกร้องให้ผู้อบรมเลี้ยงดู พ่อแม่หรือครูสนใจในตัวเอง และจะโต้ตอบต่อความรักที่ผู้อบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ ครูได้อย่างรวดเร็ว เด็กจะสัมผัสถึงความรักที่แสดงออกและสนใจตัวเด็ก ซึ่งบางคนจะรักครูและเชื่อฟังครูมากกว่าเชื่อฟังพ่อแม่ หรือผู้อบรมเลี้ยงดูคนอื่น ๆ เสียอีก ซึ่งเรื่องนี้พ่อแม่ไม่ควรละเลยการแสดงความรักต่อลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ สนใจชอบช่วยเหลือ เด็กวัยนี้บางครั้งจะแสดงออกถึงการชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ หรือพ่อแม่ เช่น อยากช่วยพ่อแม่ล้างจานหรือช่วยรดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

4. ธรรมชาติด้านจิตวิญญาณ เด็กวัยนี้มักจะเริ่มโกหก เพราะลืมหรือกลัวถูกลงโทษ เรื่องนี้ผู้อบรมเลี้ยงดูมักรู้อยู่แก่ใจดี ต้องพยายามค่อย ๆ ฝึกและปรับพฤติกรรมของเด็ก แต่ต้องสอนเด็กด้วยว่า การโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดี และอย่าลงโทษเด็กรุนแรงเกินกว่าเหตุ ต้องเข้าใจว่านี่คือธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนเกิดมาในโลกนี้มีทั้งนั้น แม้ว่าจะเป็นเด็กเล็ก ๆ ก็ยังรู้จักการโกหกแล้ว เชื่อคนง่ายมักจะถูกหลอกได้ง่าย ไม่ว่าจะหลอกเรื่อง การกลัวผี หรือหลอกให้ทำอะไรเพื่อจะสนองตามความต้องการของผู้ใหญ่ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเป็นวัยที่เชื่อคนง่ายนั่นเอง ผู้อบรมเลี้ยงดูจึงควรระมัดระวังไม่ให้คนอื่นมาหลอกและผู้อบรมเลี้ยงดูก็ไม่ควรหลอกเด็กของตนเองด้วย เพราะจะกระทบต่อความเชื่อและจิตวิญญาณของเด็กเอง

Nopmaneejomraslert et al. [2] ได้อธิบายถึง ความสำคัญธรรมชาติบนพื้นฐานอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ความสำคัญธรรมชาติของเด็กปฐมวัยบนพื้นฐานอารมณ์ในยุคปัจจุบันนี้ ผู้อบรมเลี้ยงดู หรือพ่อ แม่ ผู้ปกครองแต่ละครอบครัวมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากเมื่อก่อน มีวิถีชีวิตความเป็นคนเมืองมากขึ้น นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้

ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยในการทำงาน หรือเพื่อการผ่อนคลาย บางครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ปกครองทำงานหนัก จนแทบไม่มีเวลา ทำให้เด็กต้องอยู่กับสื่อดิจิทัลมากขึ้น หรือไม่ค่อยมีโอกาสในการออกไปทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการนอกบ้านตามธรรมชาติในวัยแห่งการเรียนรู้ของเด็กในยุคนี้ จึงทำให้การเรียนรู้ขาดหายไป ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาพื้นฐานสมอง ร่างกาย และอารมณ์ได้ ดังนั้นในยุคปัจจุบันนี้ ผู้อบรมเลี้ยงดู หรือพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรศึกษาและทำความเข้าใจธรรมชาติบนพื้นอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเพื่อการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติบนพื้นอารมณ์ตามศักยภาพในช่วงวัยของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. เด็กแจ่มใส (Easy Child) - ประมาณ 40% ของเด็ก หมายถึง เด็กอารมณ์แจ่มใส ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้ง่าย ชอบเล่นกับเพื่อน ช่างคิด ช่างจินตนาการ ชอบพูดคุย มักมีพัฒนาการสมวัย โดยเฉพาะด้านอารมณ์ สังคม ซึ่งลักษณะของเด็กที่แจ่มใส หรือตามลักษณะพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่าย มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ คล่องแคล่ว มีทักษะด้านการช่วยเหลือตัวเองเหมาะสมกับวัย ช่วยรับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ได้ พัฒนาการด้านอารมณ์ สังคมและภาษา พูดคุยเล่าเรื่องได้ ช่างซักถาม เล่นสมมุติกับเพื่อนได้เป็นเรื่องราว มีความคิดริเริ่ม นอกจากนั้นยังมีความสามารถทาง สติปัญญาที่ยืดหยุ่น สามารถแก้ปัญหา กำกับตัวเอง สลับเปลี่ยนการเล่นบทบาทสมมุติในโลกแห่งจินตนาการ กลับมาอยู่ในชีวิตจริงได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

2. เด็กเลี้ยงยาก/เด็กคล่องแคล่ว (Difficult Child) - ประมาณ 10% ของเด็ก หมายถึง เด็กที่เลี้ยงยากมักจะมีกล้ามเนื้อมัดใหญ่แข็งแรง ปีนป่าย วิ่งเล่นได้คล่องแคล่ว ชอบผจญภัย ไม่ค่อยกลัวอะไร กล้า ชอบความท้าทาย มีความคิดเป็นของตนเอง มีความเป็นต้นแบบ ชอบทำตามแนวทางของตัวเอง ชอบโต้เถียง ต่อรอง แข่งขัน ใครจะชนะ ใครจะเหนือกว่าใคร (power struggle) เล่นเล่อ ไม่ระมัดระวัง ทำงานเสร็จเร็ว ไม่ค่อยละเอียดถี่ถ้วน มีความยากลำบากในการควบคุมร่างกายตัวเอง อารมณ์ขึ้นลงเร็ว มักเผลอใช้กำลังเวลาโกรธ มีความยากลำบากในการจดจ่อ ทำงานตั้งแต่ต้นจนเสร็จ โดยเฉพาะงานที่มีขั้นตอนรายละเอียดมีความซับซ้อน ยกเว้นว่ามีแรงจูงใจมาก ๆ จึงจะยอมทำงานมีขั้นตอน ไม่ค่อยถนัดในการวางแผนการจัดระบบ ชอบทำทุกอย่างพร้อม ๆ กัน เช่น เล่น ทำการบ้าน ดูทีวี อยู่กับพี่น้อง เป็นต้น

3. เด็กอ่อนไหว (Slow to warm up Child) - ประมาณ 15% ของเด็ก หมายถึง เด็กอ่อนไหวง่ายต่อสิ่งเร้ารอบตัว เช่น แสงจ้า อากาศร้อน อากาศหนาว การเคลื่อนไหวเร็วๆ ไม่ชอบไปที่เสียงดัง เวลาเห็นคนทะเลาะกันจะตกใจขี้อาย ระมัดระวังตัว กลัวกับการต้องเจอประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความสุขได้กับการทำกิจกรรมคนเดียว เช่น เล่นสมมุติคนเดียว หรือในเด็กโตอาจจะอยู่ในโลกส่วนตัวกับการอ่านหนังสือ ไม่ค่อยกระฉับกระเฉง ตอบสนองต่อสิ่งรอบตัวช้า อารมณ์นิ่งๆ หรือ แสดงอารมณ์ด้านลบ เช่น กลัว กังวลชอบใช้เวลากับกิจกรรมที่ทำคนเดียว เพื่อหลีกหนีจากปัญหา งานยาก งานท้าทาย เช่น งานที่ต้องใช้สติปัญญามาก ๆ หรือต้องใช้ร่างกาย การออกแรงมาก หรือหลีกหนีจากอารมณ์ที่ไม่กล้าเผชิญ เช่น ความรู้สึกผิดหวัง ความหงุดหงิด ไม่พอใจ ความโกรธ เป็นต้น

4. เด็กที่มีพื้นอารมณ์แบบผสม (Mixed Type) - ประมาณ 35% ของเด็ก หมายถึง เด็กที่มีลักษณะพื้นอารมณ์แบบผสม คือเด็กที่มีหลาย ๆ ลักษณะตามที่กล่าวข้างต้นในข้อที่ 1-3 และในกรณีนี้ อาจพบเจอ 30% เนื่องจากอีก 5% อาจจะเป็นเด็กพิเศษ หรือเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่สามารถเรียนรวมกับชั้นเรียนปกติได้ ซึ่งนอกจากนี้การเรียนรู้ของเด็กในแต่ละคนที่มีลักษณะผสมก็เรียนรู้แตกต่างกันด้วย โดยเด็กแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้โลกในแบบของตัวเอง ดังนี้

4.1) เด็กที่เรียนรู้จากการฟัง มีลักษณะ หูดี ไวต่อเสียง สามารถเก็บรายละเอียดจากการฟังได้ดี จดจำเนื้อเพลงที่ได้ยินไม่กี่ครั้ง หรือจำชื่อคนได้แม่นยำ ชอบพูดกับตัวเองระหว่างทบทวนสิ่งต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

4.2) เด็กที่เรียนรู้จากการมอง มีลักษณะ เชื่อมโยงการรับรู้ผ่านการมองเห็นทุกรูปแบบ สามารถเรียนรู้ได้ดีผ่านการจดจำลักษณะ รูปภาพ สีสัน มักจะจำหน้าคนได้เก่ง

4.3) เด็กที่เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีลักษณะ เรียนรู้ได้ดีถ้าลงมือทำ ชอบกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ และมีการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ขีด เขียน หยิบ จับ สัมผัส ทำท่าทาง มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวตลอด

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

Rotanit [8] อธิบายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการ หรือกลไกการดำเนินงาน หรือกิจกรรมองค์กร ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยนำเทคโนโลยี และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด โดยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมแรงและความตั้งใจของกลุ่มบุคคล ทุกคนในองค์กรที่มีจุดหมายเดียวกัน คือ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้ากลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีกาจัดระบบระเบียบและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะยึดถือร่วมกัน ต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อนำพาองค์กร หรือสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา มีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องการบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ

Lee [3] ได้อธิบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานและมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะภาวะผู้นำก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ ซึ่งทักษะภาวะผู้นำต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับภาระงานและบุคคลากร ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในบริบทของโลกยุคใหม่ในปัจจุบัน เราอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการมีทัศนะระดับโลก จึงเป็นช่วงเวลาของภาวะผู้นำยอดเยี่ยมที่มีการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) เปลี่ยนจากการยึดมั่นในตนเองเป็นการมีจิตสำนึกในตนเอง 2) เปลี่ยนจากการพูดเป็นการกระทำ โดยการลงมือปฏิบัติให้เห็นชัดเจน 3) เปลี่ยนจากความเป็นอิสระจากกัน เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 4) เปลี่ยนจากรายบุคคล เป็นการทำงานในรูปแบบหมู่คณะ และ 5) เปลี่ยนจากประเทศที่แยกกันเป็นชุมชนโลกที่บูรณาการกัน

จึงสามารถกล่าวได้ว่าบทบาทของภาวะผู้นำยอดเยี่ยมให้กรอบความคิดเชิงปฏิวัติในการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในองค์กรใหม่ เป็นความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีความแตกต่างกันมากขึ้น (More diverse people) ในกระบวนการกำกับดูแลร่วมกันที่แท้จริง และเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนทัศน์จากเก่าสู่ใหม่ ทำให้ในปัจจุบันค่อย ๆ คืบไปสู่ภาวะผู้นำยอดเยี่ยมที่มีลักษณะสำคัญกันมากขึ้น ดังนี้ 1) รับฟังการสะท้อนผล (reflective) 2) ยึดค่านิยมเป็นศูนย์กลาง (value centered) 3) มีทัศนะระดับโลก (global in perspective) 4) อำนวยความสะดวกต่อสุนทรียะสนทนา (dialogue)

ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยทุกฝ่าย ควรมีความรู้ความเข้าใจและให้การสนับสนุนส่งเสริมทุกฝ่าย เพื่อให้โรงเรียนได้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์และภารกิจแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยที่มีการกำหนดความก้าวหน้าตามเป้าหมายการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริงตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ

สรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเล็งเห็นความสำคัญและมีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการอบรมเลี้ยงดูที่สอดคล้องส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยีที่บูรณาการอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) พัฒนาการด้านตัวตน (SELF) 2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF (Executive Function) และ 3) พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ตามหลักการดังกล่าวเมื่อผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ผู้บริหารจึงมีภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงมีแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักกการดังต่อไปนี้ 1) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนาด้านตัวตน (SELF) คือ การบริหารที่ยึดหลักความเข้าใจในพฤติกรรม ความรู้สึก ความผูกพันธ์ และความเชื่อมันในประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนา และเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครูอย่างมีตัวตน ในที่นี้หมายถึง การเป็นผู้บริหารที่มีอยู่จริง เชื่อมั่น ยอมรับเข้าใจ และพร้อมที่จะเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพตามความสามารถ และตามความต้องการที่แท้จริงของครู 2) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Function) คือ การบริหารที่ยึดแนวทางการจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม และการให้โอกาสที่อยู่บนฐานการพัฒนาศักยภาพความสามารถที่แท้จริงของครูอย่างเข้าใจในการพัฒนาด้านตัวตน (SELF) โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูตามองค์ประกอบของ EF (Executive Functions) ทั้ง 9 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ทักษะความจำที่นำมาใช้งาน (Working Memory) คือ ครูต้องมีทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ 2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) คือ ครูต้องมีความสามารถในการควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม 3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด (Shift Cognitive Flexibility) คือ ครูต้องมีความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว 4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention) คือ ครูจะต้องมีความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ มุ่งความสนใจอยู่กับหน้าที่การปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง 5. การควบคุมอารมณ์ (Emotion Control) คือ ครูจะต้องมีความสามารถในการควบคุมแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม 6. การประเมินตัวเอง (Self-Monitoring) คือ ครูจะต้องมีความสามารถในการสะท้อนการกระทำของตนเอง รู้จักตนเอง รวมถึงการประเมินการงานเพื่อหาข้อบกพร่อง 7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) คือ ครูจะต้องมีความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำตามที่คิด ไม่กลัวความล้มเหลวไม่ผัดวันประกันพรุ่ง 8. การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) คือ ครูจะต้องมีทักษะการทำงาน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การวางแผน และการมองเห็นภาพรวม 9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) คือ ครูจะต้องมีความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมายตามที่ตนเองตั้งไว้ สามารถปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นอดทน ไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ ก็พร้อมฝ่าฟันให้สำเร็จ จากทักษะทั้ง 9 ด้านตามองค์ประกอบของ EF (Executive Functions) ที่ได้กล่าวมานั้น จะเกิดขึ้นเป็นทักษะในการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนไม่ได้ หากผู้บริหารไม่สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และเป็นผู้นำทางวิชาการมียึดมั่นในหลักการบริหารงานจากทักษะทั้ง 9 ด้านของ EF ตลอดจนเป็นผู้ปฏิบัติจนแบบอย่างที่ดีให้กับครูอยู่เสมอ และ 3) บริหารสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารที่ยึดหลักการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูตามหลักการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวม ดังนี้ 1. พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจที่พร้อมจำนำความรู้ไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเข้าใจ ฝึกฝนปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นทักษะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ 2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ คือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูให้มีอารมณ์-จิตใจที่ดี หมายถึง ครูมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี มีนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีทางกาย วาจา จิตใจ ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์

สังคม ให้บริการและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ มีความเสมอภาค และยุติธรรม 3. พัฒนาการด้านสังคม คือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครู เด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร 4. พัฒนาการด้านร่างกาย คือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พัฒนาครูให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงอยู่เสมอ หากผู้บริหารเข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญในแนวทางการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนความรู้ฐานราก 3 มิติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างถ่องแท้ และสามารถบริหารสถานศึกษาอยู่บนแนวทางนี้ เป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถบริหารครูและบุคลากรด้วยวิธีการปฏิบัติร่วมกัน มากกว่าการบริหารสถานศึกษาแบบดั่งเดิมที่ใช้วิธีการสั่งให้ครูปฏิบัติหน้าที่ เมื่อยุคสมัยได้เปลี่ยนไป ผู้บริหาร จะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาทั้งในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ ๆ โดยสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษาประกอบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยจะต้องเป็น “ผู้บริหารที่มีอยู่จริง” เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอย่างยั่งยืนตามยุคตามสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

1. Smahito C. Project-Based Learning for the Early Childhood Education. Bangkok: Cyber Print Group; 2020.
2. Nopmaneejomraslert K. et al. Quality of Life in Early Childhood. Academic Research Center Project for Child and Family Development. National Institute for Child and Family Development [thesis]. Bangkok: Mahidol University. Bangkok: BKK Pro Co., Ltd; 2016. Thai.
3. Lee DM. Essential Skills for Potential School Administrators: A Case. 2008.
4. McLeod R, Chell G. Management information systems. 10th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall; 2006.
5. Ministry of Education. National Standards of Early Childhood Education and Basic Education, Special Education Center [Internet]. 2017. Available from: http://www.kroobannok.com/85280
6. Tanasettakorn P. EF skills and Early Childhood Development in Handout of EX Executive Functions Development for Early Childhood Teachers. Bangkok: Matichon Public Company Limited; 2018.
7. Tanasettakorn P. EF + SELF, essential skills for the early childhood [Internet]. Available from: https://www.bangkokbiznews.com/social/900854
8. Rotanit S. Teaching Publication entitled Principles and Theories of Education Administration. 2nd ed. Bangkok: Khaofang; 2010.
9. Wansin S. Development of School System to Renovate Learning Process. Bangkok: Edison Press Products. 1997; 11(4): 12-17. Thai.
10. National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand B.E. 2561 [Internet]. 2018. Available from: https://apps.hpc.go.th